

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliae
aliquot piæ, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

Haimo <Altissiodorensis>

Haimo <Halberstadensis>

Coloniae, 1551

VD16 H 222

Descendens Iesus de monte, stetit in loco. Luc. 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39335

cælis semper uident faciem patris mei qui
in cælis est.

In hoc loco discimus, quia unusquisque fide-
um, angelum ob sui custodiam deputatum habet,
qui & eum a tentationibus defendit, & in uirtuti-
bus iuuat, sicut Apostolus in epistola ad Hebræos
ait: Angeli sunt administratorij spiritus, in min- Heb. 1.
sterium missi propter eos, qui hæreditatem capi-
une salutis. Et Psalmista de iusto quolibet. Ange
lis suis mandauit de te, ut custodiant te in omni- psal. 90.
bus uis tuis, & in manibus tollent te, ne forte offen-
das ad lapidem pedem tuum. Hinc de Petro in Acti-
bus apostolorum legimus, quia cum ab angelo
de carcere adductus ianuam pulsare cepisset, fide-
les qui conuenerant, dicebant: Non est Petrus, sed Actu. 12.
angelus eius. Angeli ergo paruulorum semper ui-
dent faciem patris, quia sic propter nos foras ex-
eunt, ut ab eius uisione nunquam recedant, sicut
ipse angelus Raphael ad Tobiam ait: Ego sum Tob. 12.
unus de septem spiritibus, qui assistimus ante de-
um. Et Daniel: Millia millium ministrabant ei, & Dan. 7.
decies milies centena millia assistebant ei. Ange-
li enim qui custodes sunt uitæ nostræ, orationes
& opera nostra deo nunciare creduntur, sicut an-
gelus ait Tobie: Cum orares, ego obtuli orati-
ones tuas ante deum. Et Daniel: Ex deo qua Tob. 12.
fuisisti cor tuum ad intelligendum, ut te affligeres in
Dan. 10.
conspectu dei, exaudita sunt uerba tua, & ego ue-
ni propter sermones tuos. Tu autem domine, &c

DE MARTYRIBVS.

Luca VI.

In illo tempore Descendens Iesus de monte, stetit in loco campestri, & turba discipulorum eius, & multitudo copiosa plebis ab omni Iudæa & Ierusalem. Et reliqua.

Non solum p̄ mysterium incarnationis de caelo in terram descendens dominus Iesus Christus, humanæ infirmitati condescendere dignatus est, sed etiam in sanctis suis sermonibus ad humanam ignorantiam instruendam, ita doctrinam suam temperauit, ut non solum perfecti, sed etiam minus perfecti cibum uitæ inuenire possent. Denique ut supra euangelista retulit, cum ascendissent in montem, secuti sunt eum eius discipuli. Vbi cum perfectiora mandata quasi capere ualentibus dedisset, nolens propter eos simpliciores turbas relinquere, iterum descendens de monte, stetit in loco campestri. In quo suo facto ostendit, in prædicatione iuxta capacitatem auditorum, temperandum esse sermonem doctorum. Mōs enim in hoc loco perfectiorem significat doctrinam: loca uero campestria, humiliorem prædicationem atque communiorem. Qui enim tales sunt, ut cum apostolis audire possint, Vobis datum est nosse mysterium regni dei, sublimius instruendi sunt. Qui uero propter mentis infirmitatem, ad altiore non possunt ascendere doctrinam, minimis præceptis sunt erudiendi, ut qui idonei nequaquam existunt ad faciendam bona, saltem non sint proclines ad perpetranda mala. Quod alibi dominus suo exemplo ostendit, cū cuiquādam quærenti: Magister, quid facien

Matt. 5.

Marc. 4

Mat. 15.

do uitam æternam possidebo, quasi in cõuallibus moranti respondit: Mandata nosti: nõ occides, nõ Marc. 10. nõ concubaberis, nõ falsum testimoniũ dice, nõ con Luc. 18. cupisces rem proximi tui, honora patrem & matrem. Sed illo respondente, hæc omnia custodiui a iuuentute mea, ostēdit ei montem perfectioris doctrinæ, dicens: Adhuc unum tibi deest. Si uis perfectus esse, uade & uēde omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurũ in cælo, & ueni, sequere me. Sed quia hunc mōtem difficile qui seculi diuitijs onerati sunt, ascēdere possunt, subiunctum est ilico: Ille autem abiit tristis, quia multas habebat possessiones. Huius quoq; exemplum Paulus apostolus securus est, quando cum discipulis montem ascenderat, quibus dicebat: Sapientiã loquimur inter perfectos. Quasi cū quibusdã in cõuallibus morabatur, quoniam dicebat: Ego fratres nõ potui uobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus: tanquã par uulis in Christo lac uobis potũ dedi, nõ escã. Non enim omnes omnia capiunt, neque enim omnes æqualiter instruuntur. Aliter quippe admonēdi sunt superbi, aliter humiles, aliter casti, aliter adulteri, aliter ebriosi, aliter sobrii, aliter uiri, aliter fœminæ, aliter cõingati, aliter uirgines, aliter pii, aliter impij, aliter cõtēptores mūdi, aliter amatores, aliter pacifici, aliter discordes, aliter suadēres, aliter aliena rapiētes: ut & isti audiãt de pmissione eternæ uitæ quæ amēt, & illi de supplicio æterno quod timeãt. Sepe etiam, quod uni morbo prodest, alteri nocet: & uenenum cum sit mors hominis, uita est serpentis: & leuis sibilus equos mitigat, catulos instigat. Iuxta hoc ergo exemplũ doctores suã p̄dicationē debēt tēperare, ut

1. Co. 2.

1. Cor. 5.

& pfecti inueniant quod semp discant, & infirmitalia audiant, in quibus non refugiant. Quod suo nobis exemplo beatus patriarcha Iacob ostēdit, **Gen. 30.** qui cum oues auunculi sui Laban pasceret, & uaria quæque pro mercede recepturus esset, tulit uirgas populeas & amygdalinas, quas ex parte decorticauit, & ex parte cum corticibus reliquit, posuitq; eas in canalibus tempore quo ducebatur ad aquandum oues, ut in earum aspectu conciperet uarios fetus. Iacob enim pastor ouium, pastores significat animarum. Quorum primo dictum ē: Si diligis me, pasce oues meas. Aqua autē scripturam sanctā significat, iuxta illud Salomonis: Aqua profunda uerba ex ore uiri, & torrens redundans fons sapientiæ. Virgæ autem uariæ, sententiæ sunt scripturarum. Ducuntur ad aquandum oues, cum ad audiendum uerbum dei cōueniunt fideles. Cūq; ex eloquijs diuinis diuersæ sententiæ ad medium pferuntur, q̄si uirgæ in canalibus ponuntur. Quæ ex parte decorticandæ sunt, & ex parte cū corticibus relinquendæ. Quia (ut diximus) perfectiores allegorico sensu instruendi, simplices uero & minus intelligentes, iuxta ueritatem historiæ sunt pascendi. Vnde & dominus cum discipulos in mōte docuit, & turbas in cōuallibus curare uoluit, ostēdit, ut illiq; ex doctrina uerborum credere nō poterant, factem ex uirtutibus miraculorū crederēt. Quod (ut diximus) suo dominus exemplo declarauit quando [descendens de mōte, stetit in loco cāpestri, & turba discipulorum eius, & multitudo copiosa plebis ab omni Iudæa & Ierusalem, & maritima Tyri & Sidonis, qui uenerant ut audirent eum.] ¶ Maritima enim hic magni

maris loca intelligere debemus, maxime cum de Tyro & Sidone, quæ in corde maris sitæ sunt, affuisse memorantur. In quo loco cognoscimus, quia uirtutes eius non solum ad Iudæorum regnum, sed etiam ad uicinas & externas regiones peruenerat, quando omnes concurrebant, non solum ut audirent uerbum dei, sed ut sanarentur a languoribus suis. unde & subditur:

Et omnis turba querebat eum tangere, quia uirtus de illo exibat, & sanabat omnes.

¶ Multi enim eum tangere cupiebant, a quo omnis uirtus procedit, & qui est dei uirtus & dei sapientia, in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. & ideo, quia de illo omnis uirtus exibat, omnes uolebant eum tangere. Nam & supra tangendo leprosum curauerat, & nunc omnis turba querebat eum tangere, ut intelligamus quæ

Mat. 8.

causa eius sanitas est. Quod experta est illa mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, & cum tetigisset simbriam uestimenti eius, statim sanata est ab infirmitate sua. Ad cuius tactum uirtus de illo exibat, intantum ut quasi nescius dominus quæreret, quæ me tetigit? Et discipulus eius ad eum: Rabbi, turbæ te cõprimunt & affligunt, & dicis, quæ me tetigit? Et ille. Tetigit me aliquis, nã & ego noui uirtutem de me exisse.

Natt. 9.

¶ Spiritualiter uero Christum tangit, qui eum uerum deum credit, & recta fide cõfitemur. At uero pagani, Iudæi & hæretici Christum minime tangunt, quia eum uerum deum credere contemunt, & fide recta hunc cõfiteri nolunt. Vnde & Maria: quæ dominum surrexisse non credebat, sed eum mortuum inter mor

Matt. 5.
Luc. 8.

tuos quærebat, uolenti illum tangere, dictum est
Noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem
meum. Ac si diceretur. Quia manu fidei me tange

Ioha. 20. re noluiti, manu corporis me tangere noli. Cura-
tio uero dæmonum non solum per eius præsentiam
fiebatur, sed etiam inuocatione ipsius nominis
in sui absentia, sicut discipuli quoque domino gau-
dentes dicunt: Domine, in tuo nomine etiam dæ-
Luc. 10. monia nobis subiiciuntur: Sequitur:

Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos,
dicebat: Beati pauperes, quia uestrum est re-
gnum dei.

Et si generaliter dominus loquebatur, speciali-
ter in discipulos oculos leuauit, quos maiori gra-
tia digniores fecit. Eleuatio quippe oculorum Ie-
su Christi, amplioris misericordie munera signifi-
cat. Et in discipulos oculos leuauit, quos speciali-
Mat. 13. us uirtutibus ditauit, iuxta quod a libi legimus. Quia
cum dixisset ei quidam, ecce mater tua & fratres
tui foris stant quærentes loqui tecum, ipse eleua-
tis oculis in discipulos suos dicebat: Ecce mater
mea & fratres mei. Quid autem eleuatis oculis di-
cat, audiamus. [Beati pauperes, quia uestrum est
regnum dei.] Et quæ uirtus talem inter reliquas
beatitudines tenere debet principatum, nisi spon-
tanea paupertas? Ex ipsa enim cæteræ uirtutes ex-
ordium quoddam & originem sumunt. Sicut de-
niq; ex una radice arboris multi rami & folia pro-
deunt, sic ex spontanea paupertate multæ uirtu-
tes generantur. Qui enim spontaneam amat pau-
peratatem, erit misericors per largitatem, & non te

nax per auaritiā Erit consequenter & mitis, q̄a
 diuitias non quærit per iactantiā, qui paupertate
 tem diligit cum humilitate: Erit & pacificus, quia
 non erit occasio rixandi, ubi non est uoluntas ac-
 quirendi. Habebit etiam & cordis munditiā, quia
 sicut illi qui diuitias diligunt, turbulenti sunt ani-
 mo, ita qui spontaneam paupertatem amant, soli-
 citi sunt quæ dei sunt, quomodo placeant deo. Sed
 illud diligenter considerandum, quia illa pauper-
 ras laudabilis est, quæ aut habere non cupit, aut si
 forte habet, propter deum distribuenda relinquit.
 Vnde Matthæus euangelista, ut hanc paupertate-
 rem ad beatitudinem pertinere ostenderet, cum
 additamento ait: Beati pauperes spiritu, quoniam **Matts.**
 ipsorum est regnum cælorum. Alij enim sunt pau-
 peres spiritu & rebus, alij nec rebus nec spiritu, alij
 rebus & non spiritu, alij spiritu & non rebus. Re-
 bus sunt pauperes, & non spiritu, qui nihil habent-
 es, multa habere concupiscunt. Spiritu sunt pau-
 peres & non rebus, sicut illi qui secundum Apосто-
 lum tanquam nihil habentes, & omnia possiden-
 tes sunt, quales fuerunt Abraam, Iacob & Dauid,
 qui regali solio sublimatus erat, pauperem se ostē-
 dit spiritu, dicens: Ego autem mendicus sum & **Psal. 39.**
 pauper. Et iterum: Egens sum: & in laboribus a iu- **Psal. 87.**
 uentute mea. Nec rebus nec spiritu sunt pauperes,
 diuites superbi, qui facultatibus locupletati, nihi-
 lo minus mente sunt turgidi. De quibus dicitur in **Psal. 72.**
 Psalmo: Ecce ipsi peccatores & abundantes in se-
 culo obtinuerunt diuitias. Rebus & spiritu sunt
 pauperes perfecti monachi, q̄ propter deum omnia
 relinquentes, nec corporis proprij potestatem in

suo arbitrio relinquunt! & ideo quanto hic propter deum sunt pauperiores, tãto in futura gloria erunt ditiores, iuxta promissionem domini dicentis: Omnis qui reliquerit domum, agros, patrem

Mat. 19. & matrem, fratres & sorores, uxore & filios propter me, centuplũ accipiet, & uitam æternã possidebit.

Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini.

Quid esurire uel sitire debeant, qui ad beatitudinem peruenire desiderant, alius euangelista manifestius declarat, dicens: Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Iustitiam quippe esurire & sitire, est præcepta dei libenter audire, & libentius opere implere. Tales enim saturabuntur, quando ad uidentem deum cuius hic mandata cũ magna mentis esurie susceperunt, perducentur, dicentes cum Psalmista: Ego autem

Psal. 16. in iustitia apparebo, & in conspectu tuo satior cum manifestabitur gloria tua. Vnde Salomõ

Sapi. 1. ait: Diligite iustitiam qui iudicatis terram.

Beati qui nunc fletis, quia ridebitis.

Beati dicuntur flentes, non illi qui flent propter temporalium damna commodorũ, propter amissionem charorum, sed qui flent propter remissionem peccatorum, uel pro expectatione regni cælorum, qui ueraciter cũ Psalmista dicere possunt:

psal. 55. Deus, uita mea annunciaui tibi, posuisti lacrymas meas in conspectu tuo. Et iterum: Fuerũt mihi

Psal. 41. hi lachrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi est deus tuus? Tales enim ridebunt, quando implebitur illud quod dominus ait:

Ioh. 16. Nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem ui-

debo uos, & gaudebit cor uestrum, & gaudiū ue-
strum nemo tollet a uobis. Risum autem hic non
pueriliter accipere debemus, sed mentis exultati-
onem & gaudium. Vnde & Sara ex repromissio-
ne prolis lætabunda ait: Risum mihi fecit deus. **Gen. 21.**
De quo per beatum Iob dicitur: Et os ueracium
implebitur risu. De quo etiam risu in laudibus ec-
clesiæ dicitur: Accinxit fortitudine lumbos suos,
& ridebit in die nouissimo. Quia uero per humi-
litate meritum peruenitur ad martyrii præmia,
recte post alias beatitudines subinfertur:

Gen. 21.

Iob. 8.

Pro. 31.

Beati eritis cum uos oderint homines, &
cum separauerint uos & exprobrauerint, &
eiecerint nomen uestrum tanquam malum
propter filium hominis.

Vbi ostenditur quia persecutio prauorum non
est timenda, sed potius cum affuerit, toleranda: ga-
sicut dixit Iacobus apostolus, beatus uir qui sus- **Iac. 2.**
fert tentationem, quoniam cum probatus fuerit,
accipiet coronam uitæ, quam repromisit deus di-
ligentibus se. Verum subtilius discutiendum est,
quia non nos ad nostram persecutionem prauos
homines commouere debemus, sed potius cum iu-
stitia & rectitudine quantum possumus, cum fue-
rint commoti, mitigare: Quod si quiescere nolue-
rint, magis persecutionem toleranda, quam iu-
stitiam relinquendam. Quod alius euāgelista ma-
nifestius declarat, dicens: Beati qui persecutionem **Matt. 5.**
patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est
regnum cælorum. Sustinent enim multas tribula-
tiones homicidæ, adulteri, fures, alienarum rerum

inuafores. Nec tamen talis persecutio ad beatitudinem perducit, quæ propter iustitiam sustinetur. Vnde nos admonet beatus Petrus, dicens: Nemo uestrum patiatur quasi homicida, aut fur, aut adulter, aut rapax. Si autem ut Christianus, non erubescat, sed glorificet deum in isto nomine. Et quis est qui uobis noceat, si boni æmulatores fueritis? Sed & si quid patimini propter iustitiã, beati. Vnde recte saluator concludit, dicens:

Gaudete in illa die & exultate, ecce enim merces uestra multa est in cælo.

Non enim dolendum est in persecutionibus, sed potius gaudendum: nam quanto hic quisque propter iustitiam durius affligitur, tanto dulcius in cælo remunerabitur. Vnde Iacobus admonet, dicens:

Iac. 1.

Omne gaudium existimate fratres, cum in tentationes uarias incideritis, scientes quod probatio fidei uestræ multo preciosior est auro, quod per ignem probatur. Et alia scriptura: Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tentatio tribulationis. Hinc & saluator cum discipulos ad persecutionem tolerandam hortaretur, sui exemplum posuit, dicens:

Ecci. 27

Si me persecuti sunt, & uos persequentur: si sermone meum seruauerunt, & uestrum seruabunt. Et iterum: Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret. quia uero de mundo non estis, sed

Ioh. 15.

ego elegi uos de mundo, propterea odit uos mundus. Quapropter studeamus iuxta Domini præceptum uel exemplum, seculi huius cunctas aduersitates æquanimiter ferre, scientes quia si electi sumus ab eo, non ad gaudia mundi, sed (sicut ipse mis-

Ibid:

sed (sicut ipse mis-

DE CONFESSORIBVS. 715

sus est a patre, quem pro humani generis redemptione incarnati constituit) ad passiones mittimur in mundum. Inter scandala igitur persecutorum tolerantia sit passionum, terrenadesideria quæ separant a deo, fugientes, ut cælestia mereamur consequi præmia, Amen.

DE CONFESSORIBVS.

Matthæi XXV.

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc: Homo quidam peregre proficiscens, uocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alij duo, alij uero unum, unicuique secundum propriam uirtutem, & profectus est statim. Et reliqua.

IN similitudinibus, quas ad ignorantiam nostram instruendam dominus proposuit, solite considerandum est, quia sic quædam ad nostram proponuntur admonitionem, ut specialiter ad ipsum dei & hominum pertineant mediatorem. Quod in huius lectionis serie comprobatur, cum dicitur: [Homo quidam peregre proficiscens, uocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua.] Homo enim iste per similitudinem dominus Iesus Christus accipiendus est, qui cum sit deus ante secula, homo factus est in fine seculorū. De quo scriptum est: Homo factus est in ea, & ipse fundauit eam altissimus. Iste autē homo peregre profectus est, quando carnem suam quam ex ho

psal. 86.

ZZ iij